

Bezpieczne dziecko – czyli o spotkaniach z nieznanymi.

Bezpieczne dziecko – czyli o spotkaniach z nieznanymi.

Czy Twoje dziecko potrafi odmówić, kiedy ktoś nieznamy je czymś częstuje lub proponuje mu wspólne spędzenie czasu? Nie dać się przekonać obcej osobie, aby wpuściło ją do domu podczas nieobecności rodziców? Czy wie, że powinno głośno krzyknąć, wołać o pomoc, gdy osoba dorosła zaczepia je, sprawia mu ból lub budzi niepokój? Sprawdzenie tych umiejętności poleca Fundacja Itaka w ramach profilaktyczno-edukacyjnego projektu „Opiekuj się dzieckiem”. Odpowiednia opieka, rozmowa oraz nauka wybranych umiejętności może ochronić dziecko przed zagrożeniami ze strony obcych osób. Warto wpajać najmłodszym, jak powinni zachować się podczas spotkania z nieznanym, pamiętając przy tym, że nie każde wiąże się z niebezpieczeństwem.

Każde dziecko powinno znać zasady bezpiecznych relacji z otoczeniem. Oczywiście wiedzę w tym temacie należy przekazywać w sposób dostosowany do wieku dziecka, na każdym etapie rozwoju i samodzielności.

W chwili, gdy nasze dziecko zaczyna samodzielnie chodzić do szkoły, wychodzić samo na plac zabaw, czy zostawać samo w domu, wówczas bezwzględnie musimy zadbać o to, aby dziecko znało zasady bezpiecznego kontaktowania się z innymi, ale również wiedziało, że ma obowiązek ich przestrzegania. To nasza rola dorosłych – rodziców, opiekunów, nauczycieli, aby z dziećmi, uczniami, podopiecznymi rozmawiać o możliwych zagrożeniach, uświadamiać, co może im grozić ze strony nieznanymi, nauczyć ich ostrożności w kontaktach, właściwego reagowania w sytuacjach realnego zagrożenia.

Należy pamiętać, że dzieci w miarę dorastania stają się bardziej niezależne, jednak nie oznacza to, że wtedy mniej musimy ich pilnować, czy uznać, że już wszystko wiedzą, dlatego nie należy przypominać o zachowaniu ostrożności w kontaktach z innymi ludźmi. Zawsze, na każdym etapie ich rozwoju, musimy dbać o to, aby wracać do ustalonych reguł postępowania oraz powtarzać, jak należy lub nie należy zachowywać się w stosunku do obcych ludzi.

Z pewnością nie jesteśmy w stanie przewidzieć wszystkich sytuacji, czy zagrożeń, jakie mogą czyhać na nasze dziecko, jednak możemy mieć wpływ na zminimalizowanie ryzyka, uwrażliwić dziecko na pewne sygnały z otoczenia, upewnić się, czy dziecko zna i pamięta zasady bezpieczeństwa.

Kluczem do zminimalizowania niebezpieczeństwa w kontakcie z nieznanymi jest lepsze przygotowanie się do „trudnych sytuacji”, odpowiednia rozmowa, nauka wybranych umiejętności, częste przypomnianie, co zrobić i jak się zachować, gdy osoba nieznamy zachowuje się w sposób podejrzany, upewnienie się, czy nasze dziecko wie, jak odmówić, gdy ktoś nieznamy częstuje słodyczami lub proponuje wspólne spędzenie czasu, czy wie, jak wołać o pomoc i głośno krzyknąć, gdy obca osoba zaczepia, budzi niepokój, lęk czy strach swoim zachowaniem.

Co jako rodzic/opiekun możesz zrobić w pierwszej kolejności?

Naucz dziecko **3 kroków w kontakcie z podejrzanymi osobami:**

- 1. Pierwszy krok – powiedz NIE i w razie potrzeby głośno krzyknij.**
- 2. Drugi krok – szybko odejdź od tej osoby.**
- 3. Trzeci krok – poproś o pomoc innych dorosłych.**

Rodzicu!

- Omów z dzieckiem różne sytuacje, doskonałą formą będzie też odegranie scenek – przećwiczenie z dzieckiem, jak ma reagować na pytania i zaczepki osób nieznanymi, jak postąpić w konkretnej sytuacji. Przytocz kilka życiowych sytuacji.
- Naucz dziecko, jak rozróżnić nieznanymi od innych ludzi, których spotykamy każdego dnia, czyli naucz i wyjaśnij dziecku, czemu może rozmawiać z nowym nauczycielem, policjantem, strażakiem, bibliotekarzem, czy sprzedawcą w sklepie, a czemu nie powinno/nie może rozmawiać z obcą osobą przypadkowo spotkaną na ulicy? Czym różnią się te osoby? Jakie są różnice, jeśli dziecko rozmawiałoby z kimś w miejscu publicznym np. w sklepie, w kinie, w bibliotece, w szkole, w autobusie, a kiedy, gdy wokół nie byłoby innych ludzi?

Pamiętaj, że w tej rozmowie nie chodzi o wzbudzanie lęku u dziecka, budowaniu społecznej nieufności, a jedynie na uwrażliwienie dziecka na pewne sygnały, na to, kiedy powinna zapalić się u dziecka tzw. „czerwona lampka”, że znalazło się w niebezpiecznej sytuacji, jak sobie wtedy poradzić i ustrzec przed niebezpieczeństwem. Najważniejsze, by dziecko miało świadomość i rozumiało, że ktoś obcy, to ktoś o kim nic nie wiemy, i pod żadnym pozorem nie możemy z taką osobą się oddalać, czy mu towarzyszyć, ani też podawać żadnych informacji o sobie i rodzinie. Mało ważne, a wręcz marginalne jest też to, jaki wygląd ma osoba, która nas zaczepia, bez różnicy jest to, czy byłaby to starsza miła pani, czy piękna, radosna kobieta, albo może starszy sympatyczny pan.

- Uświadom dziecko, że nie każdy ma złe zamiary i stanowi realne zagrożenie np. osoba, która chce tylko zapytać o godzinę, czy rozpocząć miłą pogawędkę w autobusie. Jednak trzeba mieć zawsze ograniczone zaufanie wobec obcych, nieznanymi nam ludzi.

Daj dziecku przykłady i zilustruj, że sam wygląd człowieka nie nadaje mu cech charakteru i nie świadczy o tym, czy ktoś jest dobry lub zły, i jakie ma zamiary. Niestety świat bajek, książek, świat fantazji i fikcji, ale i my sami dorośli przekazujemy naszym dzieciom, już od najmłodszych lat, nietrafny, a nawet kłamliwy obraz, mamy tendencję do mechanicznego przypisywania cech osobowości na podstawie pozytywnego czy negatywnego wrażenia o kimś, opierając się właśnie na mylnej przesłance, jaką stanowi wygląd drugiego człowieka. Dlatego też potem nasze dziecko posługuje się kategorią atrakcyjności fizycznej. Dla niego brzydka wiedźma jest zła, a piękna królewna dobra, co wynika z przekazu, że dobro zawsze jest piękne, zaś zło brzydkie. W tym momencie nasza rola i zadanie powinno polegać na tym, aby wytłumaczyć, że zarówno pan w kominiarce z zasłoniętą twarzą, czy przyciemnionych okularach może być tak samo niebezpieczny, czy mieć złe intencje, jak przesympatyczna, uśmiechnięta pani lub pan. Na podstawie powyższych rozważań uzmysłowimy dziecku, że osoba wyglądająca sympatycznie, zwyczajnie może być przestępcą lub mieć złe zamiary/intencje, zatem źli ludzie nie muszą wyróżniać się niczym szczególnym i dlatego przestępcy nie można poznać po złym wyglądzie. Nie zawsze ktoś, kto „rzuca się w oczy” jest tym złym, czy stanowi rzeczywiste zagrożenie. Właśnie często osoba mająca złe zamiary, może wydawać się lub być faktycznie sympatyczna, ciepła, miła, interesująca, chcąc wzbudzić zaufanie albo zainteresowanie.

- **Zapytaj dziecka i zweryfikuj, czy wie:**

1. Kto to jest nieznanymi, kim właściwie jest? Czy widzi różnicę pomiędzy nieznanymi pielęgniarką lub sprzedawcą z warzywniaka, a nieznanymi, obcą osobą spotkaną na ulicy, która zaczepia, namawia nie tylko do rozmowy ale także chce coś zaoferować?
2. Co to znaczy, że ktoś jest zły/niebezpieczny? Co może o tym świadczyć? Jakie zachowania?
3. Jakie zachowania osoby dorosłej są lub mogą wydawać się według dziecka podejrzanymi i niebezpiecznymi?
4. Co może grozić dziecku w sytuacji bezpośredniego kontaktu z nieznanymi osobą?

5. Kiedy dziecku jest trudniej, czy jak znajdzie się samo z obcą osobą, czy będzie w otoczeniu innych osób? Dlaczego? Jak uniknąć takich sytuacji?

Jeśli dziecko ma problem z odpowiedziami na powyższe pytania, wówczas rozmowa z dzieckiem powinna być dla nas – rodziców/opiekunów – priorytetem.

• **Naucz dziecko zasad, że :**

1. Nie wolno podawać swoich danych osobowych, adresu zamieszkania, informacji o członkach naszej rodziny, czy o nas samych. Nie udzielamy żadnych informacji o nas i naszej rodzinie obcym osobom.

2. Pod żadnym pozorem nie wolno przyjmować prezentów od obcych osób, nawet jeśli to będą atrakcyjne przedmioty typu: lalka, klocki, sprzęt elektroniczny, zwierzątko itd.

3. Uczul na to, że nie wolno ulec namowom zaproszenia dziecka na lody, do samochodu, obejrzenia w innym miejscu atrakcyjnego przedmiotu, zabawki, zwierzątka, itp. a więc oddalenia się w inne miejsce z osobą dorosłą pod jakimkolwiek pretekstem, nawet przekonywaniem dziecka, że zna jego rodziców/opiekunów/bliskich oraz ma ich zgodę i pozwolenie na kontakt.

4. Dorosłe osoby, jeśli potrzebują pomocy np. w niesieniu ciężkiej paczki, czy w znalezieniu drogi/miejsca, zaprowadzenia pieska we właściwie miejsce czy jego odnalezienia, powinny prosić osoby dorosłe, a nie dzieci. Inną sytuacją będzie, kiedy za naszą zgodą dziecko pomoże np. osobie starszej.

5. Jeśli ktoś nieznajomy podchodzi zbyt blisko, bliżej niż na wysokość wyciągniętego ramienia, wówczas dziecko powinno cofnąć się, biec w drugą stronę jednocześnie wołając o pomoc. Ma też prawo w realnej sytuacji zagrożenia krzyczeć czy kopać. Ma prawo bronić się tak, jak umie. Ma prawo reagować w każdy możliwy i znany mu sposób, kiedy poczuje się zagrożone czy atakowane.

6. Nie wolno wdawać się w rozmowy i dyskusje, zatrzymywać się kontynuować dialogu z obcą osobą w miejscu, w którym nie ma innych, dorosłych ludzi. Dlatego, jeśli dziecko samo idzie, czy wraca ze szkoły, powinno chodzić taką trasą, która jest najbardziej znana i bezpieczna, nawet jeśli jest dłuższa, tam gdzie w pobliżu będą sklepy, miejsca monitorowane, inni ludzie.

7. Jeśli już zdarzy się jakaś niemiła sytuacja, która wzbudzi niepokój dziecka, aby nie zatajało takiego zdarzenia, tylko zawsze i jak najszybciej podzieliło się taką informacją z osobą dorosłą, najlepiej ze swojego bliskiego otoczenia, czyli z rodzicem, opiekunem, nauczycielem, kimś kogo zna i ufa. Dziecko musi mieć świadomość, że takie informacje są niezwykle istotne i nie należy ich bagatelizować. Dziecko musi też wiedzieć, że nawet jeśli jemu nie stała się żadna krzywda, to może stać się innemu dziecku, które zostanie zaczepione i znajdzie się w takiej samej niekomfortowej sytuacji.

8. Na zaczepki powinno głośno i wyraźnie odpowiadać „nie rozmawiam z nieznajomymi”, „zostaw mnie w spokoju”, „nie jestem zainteresowana/ zainteresowany” itp.

9. Należy, a nawet trzeba umieć odmawiać. Asertywność w odmawianiu jest niezwykle ważna. Uczmy tego naszych dzieci.

Rodzicu!

Jeśli chcesz mieć pewność, czy dziecko zrozumiało zasady bezpieczeństwa i wykształciło umiejętność radzenia sobie w sytuacjach zagrażających jego bezpieczeństwu to:

Przećwicz z dzieckiem sytuacje, które mogą naprawdę zaistnieć. Podaj kilka przykładów i poproś, aby dziecko powiedziało, jak by zareagowało, co zrobiło w konkretnej sytuacji np.

• *miły pan czy pani podchodzi do Ciebie i mówi: „Lubisz czekoladki? Poczęstuj się. W domu mam jeszcze lepsze...”,*

• *uprzejmy pan lub pani pyta Cię gdzie mieszkasz i czy ktoś jest w domu. Prosi żebyś go zaprowadził...”,*

• *sympatyczna osoba mówi jaki sprzęt audio ma w domu, następnie pyta: „A Ty co masz drogiego i fajnego u siebie...”*

- *sympatyczny pan lub pani wyprowadza psa na spacer i z daleka zaprasza Cię, żebyś pobawił się ze szczeniakami, które ma w domu...*,
- *serdeczny pan lub pani woła Cię po imieniu i prosi, żebyś z nim poszedł lub zaprowadził do domu, bo tam czeka na was twoja mama czy tata...*,
- *elegancki pan lub pani w samochodzie zatrzymuje się koło Ciebie. Zwracając się do Ciebie po imieniu mówi: „Wsiadaj, twój tata mnie po Ciebie przysłał. Idziecie kupić klocki lego...” etc...*

Głośno i wyraźnie ustal zasady, czego kategorycznie dziecku nie wolno! Podaj dziecku konkretne przykłady:

- NIE przyjmuj słodyczy i żadnych prezentów od obcych.
- NIE udzielaj informacji, gdzie mieszkasz.
- NIE mów co masz wartościowego w domu.
- NIE zatrzymuj się przy „obcym”, jeżeli w pobliżu nie ma ludzi.
- NIE idź z osobą nieznaną, pod żadnym pozorem.
- NIE wsiadaj do obcego samochodu.
- NIE dawaj klucza nieznanemu.
- NIE przebywaj w odludnych miejscach.
- Kiedy ktoś nieznanemu telefonuje, a ty jesteś sam w domu, poproś o pozostawienie numeru lub zatelefonowanie później.
- Nie otwieraj drzwi nieznanemu.
- Nie chwal się, że twoi rodzice dużo zarabiają.
- Nie opowiadaj wszystkim o planowanych wyjazdach.
- Kiedy ktoś obcy próbuje nawiązać z tobą rozmowę, powiedz, krótko, że nie rozmawiasz z nieznanymi

Uświadom dziecku, co może być konsekwencją nieprzestrzegania ustalonych w domu zasad bezpieczeństwa. Nie chodzi o to, by straszyć dziecko, jednak musi mieć ono świadomość, jakie rezultaty i następstwa może nieść za sobą złamanie ustalonych reguł postępowania. Podaj realne przykłady, czego może dokonać osoba mająca złe zamiary.

Dostosuj przekazywaną wiedzę do wieku dziecka. Może to być także czas, aby wytłumaczyć dziecku inne pojęcia i zagadnienia np. czym jest porwanie dla okupu, co to jest nielegalna adopcja, jakie krzywdy mogą zostać wyrządzone, co to jest zły dotyk. Są to bardzo drażliwe i trudne tematy, jednak nie da się ich całkiem pominąć albo udać, że nie istnieją. W trosce o bezpieczeństwo naszych dzieci, musimy zadbać o to, by ich wiedza stała się na tyle duża oraz adekwatna do wieku i wraz z nim wzrastała, aby uzyskana wiedza mogła ich ustrzec przed niebezpieczeństwami, warto więc aby dzieci znały swoje prawa i wiedziały, czym jest krzywda, w jaki sposób można ją wyrządzić, jakie zachowania dorosłych są niewłaściwe czy wręcz niedopuszczalne, ale również czym jest przemoc seksualna. Sytuacji potencjalnie niebezpiecznych jest niezliczona ilość, nie damy rady przewidzieć i omówić wszystkiego, ale im więcej przykładów użyjemy, tym lepiej. Oczywiście unikamy celowego straszenia „niebezpiecznym światem”. Zdecydowanie więcej rozmawiamy o tym, co jest lub powinno być normą, niż o tym co jest patologią i odbiega od normy.

Skup swoją uwagę na budowaniu więzi z dzieckiem. To jest niezwykle ważne, bo gdy dziecko będzie do nas miało zaufanie i wiedziało, że w każdej sytuacji otrzyma od nas wsparcie, wówczas nie będzie bało się pytać, opowiedzieć o trudnej sytuacji, czy zagrożeniu z którym się zetknęło. Jako opiekunowie musimy także interesować się życiem dziecka, szanować go, traktować

poważnie. Naszą rolą jest szanowanie jego prywatności. Dziecko już od najmłodszych lat ma prawo mówić NIE, sprzeciwianie się jest naturalną potrzebą i dotyczy wielu spraw, np. tego, że dziecko nie chce czegoś ubrać czy zjeść, nie ma ochoty i nie chce przytulania cioci, dawania całusów babci. Nie zawstydzajmy dziecka, gdy mówi nie, nie zmuszajmy do wykonania czegoś na siłę, wbrew woli i komfortowi własnego dziecka. Nie naruszajmy też prywatności naszego dziecka, nie szpiegujmy, nie ujawniamy na zewnątrz informacji o dziecku, jeśli sobie tego nie życzy, ponieważ takie zachowania rodziców naruszają więź z dzieckiem i mogą w przyszłości odbić się nie tylko na wzajemnych relacjach, ale właśnie braku zaufania dziecka do rodzica. Dalej idącą konsekwencją może być fakt, że dziecko nie przyjdzie do nas problemem w przyszłości, nie poprosi o pomoc, a będzie z obcymi ludźmi próbowało nawiązać relacje, których jest spragniony, ponieważ inny, obcy dorosły wysłucha, przyjmie go takim jakim jest, a dziecko w swojej naiwności potrzebach emocjonalnych nie zauważy niebezpiecznych sygnałów i tego, że ktoś chce go zwyczajnie skrzywdzić, czy wykorzystać.

Jako rodzice nie mamy takich mocy i możliwości, by zadbać zdalnie, na odległość o bezpieczeństwo naszych dzieci, jednak możemy wypracować wspólnie z dzieckiem poczucie, że potrafi myśleć samodzielnie, że ma moc i kompetencje oraz bez pomocy bliskiej osoby poradzi sobie w obliczu zagrożenia i stawia czoła napotkanym trudnościom. Jeśli nauczymy dziecko dbania o swoje bezpieczeństwo, wzmocnimy poczucie jego sprawczości, sami będziemy spokojniejsi o jego bezpieczeństwo.

Obawiamy się o bezpieczeństwo naszych dzieci, sami mamy lęk przed tym, że naszym dzieciom może stać się krzywda, zarówno fizyczna jak i psychiczna, historie i obrazy, które do nas docierają z mediów dodatkowo wyostrzają naszą wyobraźnię oraz stresują, jednakże nie przenośmy tych lęków na nasze dziecko.

Naszą rolą jest nauka bezpiecznego funkcjonowania dziecka w społeczeństwie, rozpoznawanie przez dziecko sytuacji niewłaściwych, niekomfortowych, podejrzanych i umiejętność radzenia sobie w warunkach, zdarzeniach niejednoznacznych, jak również ostrożność w kontaktach z otoczeniem i „margines braku zaufania” do osób nieznanymi.

Rodzicu!

Nie zwlekaj z rozmową na temat zasad bezpieczeństwa. Jeśli jeszcze o tym nie rozmawiałeś z dzieckiem lub dawno rozmawiałeś – to nie masz na co czekać! Zrób to jak najszybciej! Nie odkładaj na potem! Nie oczekuj, że ktoś inny zrobi to za Ciebie! Musisz sam zadbać o kompetencje i umiejętności własnego dziecka. Powodzenia!

Źródło:

- [Bezpieczne-dziecko.pdf \(ksp.net.pl\)](#)
- [Co dziecko powinno wiedzieć o kontaktach z nieznanymi - LIBRUS Rodzina](#)